

EESC Info

European Economic and Social Committee

A bridge between Europe and organised civil society

February 2022 | SK

MIMORIADNE VYDANIE EHSV info – Cena pre občiansku spoločnosť za rok 2021

[Perspektíva miestnej úrovne – 3. séria, 16. časť – Moja obľúbená farba je zelená](#)

Spravodlivú a ekologickú transformáciu možno uskutočniť len s príspevkom občianskej spoločnosti. Ľudia a organizácie sa v celej EÚ venujú rozvoju inovátnych spôsobov boja proti zmene klímy, ktoré sú zamerané na ľudí. EHSV sa v roku 2021 rozhodol udeliť Cenu pre občiansku spoločnosť piatim organizáciám, ktoré výrazne pomáhajú riešiť výzvy súvisiace so zmenou klímy. V tejto epizóde podcastu *Perspektíva miestnej úrovne* sme ich vyzvali, aby nám porozprávali svoje príbehy.

Podpredseda EHSV zodpovedný za komunikáciu **Cillian Lohan** vysvetlí, prečo má zásadný význam neprehladať opatrenia v oblasti klímy, ktoré prijíma veľmi veľký počet jednotlivcov a miestnych komunít. Zástupca belgického združenia *Grootouders voor het klimaat*, ktoré získalo hlavnú cenu, **Guy de Koninck**, nám prezradí viac o projekte svojho združenia nazvanom *Naše úspory pre ich budúcnosť* a jeho úsilí zameranom na podporu medzigeneračnej solidarity. Zástupkyňa víťaza druhej ceny, ktorým je španielske združenie *Inžineri bez hraníc v Katalánsku*, **Monica Guiteras**, nás bude informovať o tom, ako jej združenie bojuje proti energetickej chudobe tým, že pomáha ľuďom, ktorí sú ňou postihnutí, formulovať a vyjadrovať svoje názory. **Costin Dragne** z Rumunska nám priblíži projekt „*educklick*“, ktorý realizuje mimovládna organizácia *Seminár bez hraníc*. Cieľom tohto projektu je podporiť obehové hospodárstvo a riešiť výzvy súvisiace so sociálnou nespravodlivosťou. Mestské štúdio *Prostorož* bojuje proti problému v spojitosti s

rastúcimi teplotami v Lubľane v Slovinsku. Jeho zástupkyňa **Zala Velkavrh** nás podrobne poinformuje o tvorivom projekte, za ktorý štúdio získalo cenu. Na záver dostane priestor zástupca koalície ekologických mimovládnych organizácií v Estónsku **Madis Vasser**, ktorý bude hovoriť o tom, ako priviesť k rokovaciemu stolu predstaviteľov rôznych záujmových skupín s cieľom diskutovať o prechode Estónska od využívania bridlicovej ropy k ekologickejším zdrojom energie tak, aby sa pritom na nikoho nezabudlo. (tk/II)

Available Languages:

ES	BG	CS	DA	EN	DE	ET	FR	EL	GA	HR	IT	LV	LT	HU	MT
NL	PL	PT	FI	RO	SK	SL	SV								

ÚVODNÍK

Úvodník

STAŇTE SA SÚČASŤOU RIEŠENIA, NIE PROBLÉMU

Milé čitateľky, milí čitatelia,

posledný ročník Ceny EHSV pre občiansku spoločnosť bol venovaný téme, ktorá mi je veľmi blízka: opatrenia v oblasti klímy.

Človek by si myslel, že realita klimatickej krízy by už dávno všetkým otvorila oči, a stala sa tak všeobecne akceptovaným faktom. Mohli by sme teda očakávať, že celý svet by sa už bol zomkol a snažil sa o odvrátenie vlastnej skazy. V toto smere sa doteraz síce vynaložilo veľa úsilia, no stále to nestačí.

Preto je dôležité naďalej opakovať, že zmena klímy by mohla čoskoro dosiahnuť bod, odkiaľ niet cesty späť, a ohroziť existenciu sveta, ako ho poznáme dnes.

Preto neustále dôrazne poukazujem na to, aké dôležité je spojiť všetky naše sily v boji proti zmene klímy. A táto zodpovednosť leží na pleciach každého z nás.

EHSV sa domnieva, že úspech Európskej zelenej dohody, v rámci ktorej sa EÚ zaviazala dosiahnuť do roku 2050 klimatickú neutralitu, závisí od úsilia a odhodlania všetkých aktérov. Organizácie pracujúce v teréne a občania zohrávajú kľúčovú rolu v tom, že pomáhajú meniť normy a modely správania, zvyšujú ekologizáciu miestnych hospodárstiev alebo podnecujú transformáciu na

miestnej alebo regionálnej úrovni.

EHSV chcel oceniť a poukázať na doterajšie úsilie neštátnych subjektov v boji proti zmene klímy, a preto svoju Cenu pre občiansku spoločnosť 2021 venoval práve opatreniam v oblasti klímy.

Víťazov sme hľadali medzi projektmi, ktoré podporujú spravodlivú a zelenú transformáciu na nízkouhlíkové hospodárstvo. Cieľom bolo povzbudiť prebiehajúce projekty a inšpirovať nové projekty a verím, že sa nám to podarilo.

Dostali sme množstvo nápadov, ktoré nám dávajú nádej, že tento boj sa nám možno podarí vyhrať. Zo všetkých kútov Európy k nám prišli projekty zamerané na boj proti zmene klímy inšpirujúcim a tvorivým spôsobom. Vybrať víťazov nebolo jednoduché a veríme, že každý z našich uchádzačov si zaslúži uznanie. Viac informácií o každom z nich nájdete v našej brožúre venovanej tomuto ročníku.

Cenu sme sa rozhodli udeliť piatim projektom. Všetky sú svojím vlastným spôsobom pôsobivé a všetky sa zaoberajú niektorými z najnaliehavejších výziev, akým čelíme, keď hovoríme o transformácii na klimaticky neutrálne hospodárstvo a spoločnosť.

Svojou dôležitou prácou naši piati víťazi podnecujú udržateľné investície a upozorňujú na cennú úlohu starších generácií; bojujú proti energetickej chudobe tak, že energeticky chudobným domácnostiam umožňujú zapojiť sa do diskusie o tejto problematike; zavádzajú obehové hospodárstvo do praxe a zároveň aktívne presadzujú sociálnu spravodlivosť; bojujú proti prehrievaniu miest spustením originálnych a interaktívnych aplikácií alebo organizujú spoločnú diskusnú platformu pre všetkých aktérov energetickej transformácie určenú na vedenie konštruktívnych rozhovorov a hľadanie realistických riešení.

Bolo mi preto mimoriadnou ctou odovzdať na slávnostnom odovzdávaní cien, ktoré sa konalo 9. decembra v Bruseli, ceny piatim víťazom. V tomto vydaní si môžete prečítať viac o ich fantastických projektoch a dozvedieť sa o nich v rozhovoroch, ktoré sme s nimi urobili. Okrem toho odštartujeme podcast, v ktorom nám každý z nich povie o svojich budúcich plánoch a o tom, ako ich cena EHSV motivovala k tomu, aby pokračovali vo svojej práci.

V tomto vydaní si môžete prečítať aj o jednom z laureátov Ceny za občiansku solidaritu 2020, ktorý práve získal prestížne ocenenie za klímu v Spojenom kráľovstve. Mimoriadne nás potešilo, že ocenenie EHSV pre nich znamenalo zmenu v tom, že im umožnilo pokračovať vo svojich projektoch a pustiť sa do nových, ktoré im začali prinášať chválu a uznanie. Na tieto príbehy sme nielen hrdí, ale vďaka nim máme ešte väčšie odhodlanie pokračovať v udeľovaní ceny a upriamiť tak pozornosť na úžasnú prácu, ktorú organizácie občianskej spoločnosti a jednotliví občania robia v teréne pri riešení celej škály problémov naprieč našou Európskou úniou.

Prajem Vám príjemné čítanie. Zároveň pamätajte na to, že v boji proti zmene klímy musí každý priložiť ruku k dielu a prispieť, či už malým, alebo veľkým dielom, alebo dokonca priniesť obeť. Všetci sme súčasťou riešenia, tak prestaňme byť súčasťou problému.

Cillian Lohan, podpredseda EHSV zodpovedný za komunikáciu

CENA PRE OB?IANSKU SPOLO?NOS? 2021 V MÉDIÁCH

Výber titulkov venovaných Cene pre občiansku spoločnosť 2021, ktoré sa doteraz objavili v médiách

Belgicko – De wereld morgen: [Grootouders voor het Klimaat wint belangrijke Europese prijs](#)

Bulharsko – Politika: [Асоциация на пенсионери получи европейска награда за гражданско общество и опазване на климата](#)

Chorvátsko – Tportal.hr: [U Nagradu civilnog društva posvećenu klimi osvojila je belgijska udruga “Bake i djedovi za klimu”](#)

Taliansko – Apiceuropa: [Premio CESE per la società civile 2021](#)

Španielsko – El Diario: [Las asambleas contra la pobreza energética en Barcelona, premiadas por la UE](#)

Rumunsko – Bursa: [Țara noastră a fost premiată de Comitetul Economic și Social European pentru implicarea în acțiuni climatice](#)

NEW PUBLICATIONS

[Pozrite si projekty, ktoré získali Cenu EHSV pre občiansku spoločnosť za rok 2021](#)

Video o víťazných projektoch je dostupné tu.

Spravodlivá transformácia? Všetko sa dá, ke? sa chce

EHSV uverejnil brožúru, v ktorej predstavuje všetkých piatich víťazov svojej Ceny pre občiansku spoločnosť za rok 2021. Ak sa chcete dozvedieť viac, môžete si v nej prečítať aj zaujímavosti o mnohých ďalších vynikajúcich projektoch na ochranu klímy, ktoré boli do súťaže prihlásené, a získať množstvo informácií o práci EHSV v oblasti klímy a o tejto cene.

Brožúru si môžete stiahnuť na adrese:

<http://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/qe-01-21-440-en-n.pdf>.

(II)

AKTUALITY EHSV

Cenu EHSV pre občiansku spoločnosť za rok 2021 získalo belgické združenie Starí rodičia za klímu

Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) udelil 9. decembra ceny piatim neziskovým organizáciám a združeniam, ktorých tvorivé a inšpiratívne projekty v oblasti klímy podporujú spravodlivú a zelenú transformáciu na nízkouhlíkové hospodárstvo odolné voči zmene klímy.

Cena vo výške 50 000 EUR bola rozdelená medzi päť víťazných projektov. Prvú cenu vo výške 14 000 EUR získalo belgické združenie Starí rodičia za klímu. Ostatné štyri združenia dostali po 9 000 EUR.

Za víťazom sa v tomto poradí umiestnili: španielske združenie Inžinieri bez hraníc Katalánsko, rumunské združenie Ateliér bez hraníc, slovinské urbanistické štúdio Prostorož a sieť estónskych mimovládnych organizácií (MVO) Estónske zelené hnutie/Estónsky fond pre prírodu a Estónske centrum environmentálneho práva.

Na slávnostnom odovzdávaní cien, ktoré sa konalo online a v Bruseli, predsedníčka EHSV **Christa Schweng** zablahoželala piatim víťazom aj všetkým ostatným uchádzačom: „Projekty, ktoré sme dostali, dokazujú svoj prínos a tvorivosť v rôznych oblastiach súvisiacich s klímou. Úprimne veríme, že takéto projekty nám pomôžu dosiahnuť klimatickú neutralitu a spravodlivú transformáciu. EHSV je ako zástanca Európskej zelenej dohody pevne presvedčený, že v centre ekologickej transformácie musia byť občania a podniky a že sa na nikoho nesmie zabudnúť.“

Podpredseda EHSV pre komunikáciu **Cillian Lohan** nadviazal na predsedníčkine slová: „Boj proti zmene klímy si vyžaduje aktívnu účasť všetkých zložiek spoločnosti. Navyše musíme prejsť od konzultácií a angažovanosti zhora nadol k modelu založenému na spoločnom navrhovaní, spoluprorbe a posilnených možnostiach zapojenia. Úspešné príklady, akými sú projekty našich víťazov, sú výsledkom tohto spoločného navrhovania a spoluprorby. Zapájajú sa do nich ľudia aj organizácie. Toto bohatstvo nápadov nám dáva nádej, že sme boj proti zmene klímy ešte zďaleka neprehrali.“

VÍŤAZI CENY PRE OBČIANSKU SPOLOČNOSŤ 2021

Tohtoročným víťazom je belgické združenie starých rodičov z Flámska. Členovia združenia **Grootouders voor het Klimaat (Starí rodičia za klímu)** chcú svojim vnúčatám zanechať lepší a udržateľnejší svet. Združenie prostredníctvom svojej kampane „Naše úspory na ich budúcnosť“ nabáda približne 2,4 milióna starých rodičov v Belgicku, aby svoje úspory vyčíslené odhadom na 910 miliárd EUR v aktívach presmerovali na udržateľnejšie projekty.

Kampaň sa zameriava aj na finančný sektor a vládne orgány, pričom sa zasadzuje za udržateľné správanie investorov a inštitúcií a vyzýva ich, aby prešli na udržateľné financovanie. Okrem toho združenie propaguje finančnú gramotnosť medzi študentmi. Zároveň chce vyzdvihnúť, akú dôležitú úlohu v opatreniach v oblasti zmeny klímy môžu zohrávať seniori.

Zástupca združenia Starí rodičia za klímu **Guy De Koninck** pri preberaní ceny uviedol: „Je pre nás veľkou ctou, že sme spolu s ďalšími štyrmi skvelými projektmi získali toto ocenenie. Záleží nám na našej planéte. Počuli sme naliehavé hlasy mladých ľudí a pripojili sme sa k ich pochodom za budúcnosť. Peniaze možno hýbu svetom, ale v súčasnosti sa svet točí nesprávnym smerom. Musíme ho preto radikálne zmeniť a to je cieľom našej kampane. Peniaze, ktoré máme, môžu k tejto zmene rozhodujúcou mierou prispieť, to je odkaz, ktorý adresujeme vládam, bankám a všetkým ostatným starým rodičom. Táto cena je pre našu kampaň dôležitou morálnou a finančnou podporou.“

Druhú cenu získalo španielske združenie **Associació Catalana Enginyeria Sense Fronteres (Inžinieri bez hraníc Katalánsko)**. V čase, keď 11 % španielskych domácností zápasí s energetickou chudobou, toto katalánske združenie bojuje za klimatickú spravodlivosť založenú na ľudských právach. Snaží sa zabezpečiť, aby sa osoby zasiahnuté energetickou chudobou podieľali na prebiehajúcich diskusiách o núdzovej situácii v oblasti klímy a aby si znevýhodnení občania mohli uplatniť svoje nesporné právo na prístup k základným službám.

Druhú cenu si prevzalo rumunské združenie **Ateliere Fara Frontiere (Ateliér bez hraníc)**. Jeho projekt *educlick* sa usiluje odstrániť sociálnu nespravodlivosť a zvýšiť informovanosť o výhodách obehového hospodárstva. Združenie sa zároveň zasadzuje za integráciu marginalizovaných osôb, ktoré zamestnáva na renováciu vyradených elektrických a elektronických zariadení. Tieto zariadenia potom putujú do škôl v znevýhodnených oblastiach a k organizáciám, ktoré sa venujú zraniteľným deťom.

Na štvrtom mieste sa umiestnilo slovinské urbanistické štúdio **Prostorož** vďaka tomu, ako zmobilizovalo obyvateľov hlavného mesta Ľubľana, aby bojovali proti dôsledkom zmeny klímy vo svojom meste, ktoré patrí medzi najrýchlejšie sa otepľujúce veľkomestá na svete. Projekt *Hot Spots* nabádal ľudí, aby najhorúcejšie miesta označili na digitálnej mape, a zozbieral množstvo odporúčaní, čo treba urobiť, aby sa predišlo prehrievaniu.

Piatu cenu získala sieť estónskych MVO **Estónske zelené hnutie/Estónsky fond pre prírodu** a **Estónske centrum environmentálneho práva**. Usiluje sa zmeniť spôsob vnímania energie z obnoviteľných zdrojov v krajine, ktorej uhlíková stopa patrí medzi najväčšie v EÚ. Táto sieť vytvorila platformu pre dialóg medzi všetkými zainteresovanými stranami o energetickej transformácii v severovýchodnom Estónsku, kde sa bude musieť postupne ukončiť ťažba roponosnej bridlice, čo sa nestretlo s veľkým nadšením.

O CENE PRE OBČIANSKU SPOLOČNOSŤ ZA ROK 2021

Téma tohto ročníka „Opatrenia v oblasti klímy“ prilákala desiatky uchádzačov z 24 krajín. O cenu sa uchádzalo množstvo rôznorodých projektov vyzdvihujúcich inovatívny prístup organizácií občianskej spoločnosti a jednotlivcov k riešeniu núdzovej situácie v oblasti klímy.

Cena ukázala, že miestna úroveň zohráva dôležitú úlohu v úsilí dosiahnuť do roku 2050 klimatickú neutralitu, čo EÚ prisľúbila v Európskej zelenej dohode. EHSV dúfa, že jeho cena povzbudí občiansku spoločnosť k tomu, aby sa podieľala na ekologizácii miestneho hospodárstva a ďalej pomáhala meniť normy, vzorce správania a systémy, ktoré spôsobili klimatickú krízu.

Cena pre občiansku spoločnosť sa udeľuje za „vynikajúce iniciatívy občianskej spoločnosti“. Každý rok sa zameriava na iný aspekt činnosti EHSV. V roku 2019 to bola rodová rovnosť a posilnenie postavenia žien. V roku 2020 vyhlásil EHSV výnimočne Cenu za občiansku solidaritu, ktorá bola venovaná boju proti pandémie COVID-19.

Ďalšie informácie o Cene pre občiansku spoločnosť za rok 2021 nájdete [tu](#). (II)

Vedeli ste, že...?

- Víťaz Ceny pre občiansku spoločnosť za rok 2021 „Starí rodičia za klímu“ má mnoho veľvyslancov, ktorí podporujú prácu tohto združenia. Patrí medzi nich veľa známych ľudí, najslávnejšou veľvyslankyňou je však Jane Goodall, legendárna výskumníčka, ktorá skúmala šimpanzy a popredná svetová odborníčka na tento druh. Pani Goodall sa v októbri 2020 stala 100. veľvyslankyňou združenia „Starí rodičia za klímu“.
- Zrenovaním počítača namiesto jeho likvidácie ako odpadu sa ušetrí 144 kg CO₂. Naši laureáti z Rumunska, „Ateliér bez hraníc“, v rokoch 2008 – 2021 zrenovali a darovali takmer 25 000 počítačov, tak si skúste vypočítať, koľko kg CO₂ doteraz ušetrili!

- Projekt „Hot Spots“, náš slovinský víťaz, sa zaoberá problematikou mestských teplotných ostrovov v Ľubl'ane, ktorá by sa podľa aktuálnych prognóz mala stať najrýchlejšie sa otepľujúcim mestom na svete. Podľa týchto odhadov sa počasie v Ľubl'ane v roku 2050 bude podobať počasiu vo Virginia Beach v USA. Rovnaký osud bude mať celá stredná Európa a Balkán, kde sa očakáva najmarkantnejší nárast teploty, pričom podnebie v tejto oblasti bude podobné ako v mestách amerického štátu Texas.
 - Španielske združenie „Inžinieri bez hraníc Katalánsko“ bojuje proti energetickej chudobe tým, že obhajuje záujmy 11 % španielskych domácností, ktoré nemajú dostatočné prostriedky na palivo. Zo štatistických údajov vyplýva, že v dôsledku energetickej chudoby predčasne umrie ročne viac Španielov než na následky dopravných nehôd. V roku 2019 dosiahol počet Európanov, ktorí každoročne umierajú v dôsledku nedostatočného kúrenia v domoch, 100 000, pričom viac ako 50 miliónov žilo v domoch s netesnou strechou alebo vlhkými múrmi či podlahami. V tom istom roku približne 80 miliónov Európanov meškalo s platbami za služby spojené s bývaním, alebo neboli schopní ich uhradiť.
 - Ďalším z našich laureátov je sieť estónskych MVO, ktorá prostredníctvom organizovania zmysluplných dialógov medzi všetkými zainteresovanými stranami podporuje prechod na obnoviteľné zdroje energie. Lídrom EÚ vo výrobe elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov je Švédsko, hoci Nórsko aj Island majú až doteraz vyšší podiel energie z obnoviteľných zdrojov na dodávkach primárnej energie. Naopak Malta má najnižší podiel energie z obnoviteľných zdrojov zo všetkých krajín EÚ.
-

Správy od predchádzajúcich víťazov

Misia znižovať odpad: nekúpiť v roku 2022 nič nové

Jeden z minuloročných víťazov ceny EHSV za solidaritu, združenie Cherwell Collective zo Spojeného kráľovstva, nedávno získalo prestížne klimatické ocenenie v Spojenom kráľovstve za nový projekt v oblasti obehového hospodárstva. Táto nezisková spoločnosť so sídlom v Oxforde získala v roku 2020 našu cenu za dodávanie potravín obyvateľom v núdzi počas pandémie COVID-19 a zároveň ich naučila, ako pestovať vlastné potraviny a čo najlepšie využívať všetky nadbytočné potraviny.

Odvtedy využíva peniaze vyplývajúce z ceny EHSV na zvýšenie podpory zraniteľných osôb, ale tiež na napredovanie vo svojej misii znižovať uhlíkovú stopu svojej komunity. Stala sa hlavným partnerom nového projektu Waste Innovation Station headquarters (WISH) v Oxfordshire v Spojenom kráľovstve.

Projekt sprostredkúva víziu obehového hospodárstva, keď sa nekúpi nič nové, pokiaľ sa nevyčerpajú úplne všetky možnosti udržať veci v obeh. Už odštartovala kampaň s názvom „Nekúpiť v roku 2022 nič nové“, v ktorej sa od jednotlivcov žiada, aby sa zaviazali, že v roku 2022 si v jednom odvetví nekúpia nič nové. Projekt sa už stretol s veľkým nadšením a v Spojenom kráľovstve si vyslúžil široké uznanie. Cherwell Collective 25. januára získal prostriedky z fondu National Lottery Community's Climate

Action na financovanie projektu WISH.

Dr. Emily Connally, zakladateľka **Cherwell Collective**, sa s nami podelila o skúsenosti ako získanie ceny EHSV výrazne ovplyvnilo túto neziskovú spoločnosť.

„Cena EHSV bola súčasťou inšpirácie pre náš ďalší projekt a pomohla financovať našu prácu našej práce. Veľmi dobre si uvedomujem, že náš úspech by nebol možný príležitosť, ktoré sa nám naskytli vďaka cene EHSV. Poskytla nám ako novej spoločnosti legitimitu a uznanie za našu inováciu. Cena nám tiež priniesla finančné prostriedky bez obmedzenia, a tak sme sa mohli opýtať ľudí v komunite na ich želania. Ušetrili sme tieto prostriedky a využili ich na plnenie želaní našich užívateľov,“ uviedla **Dr. Connally**.

V prieskumoch sa užívatelia nezhodli na tom, že by boli potrebné konkrétne potraviny, ale skôr vyjadrili spoločné želania dostať „čokoľvek, čo by sa inak vyhodilo“.

V súlade s týmito želaniami **Cherwell Collective** a jeho partneri priniesli projekt WISH, ktorý sa zameriava na viac ako 50 000 ľudí a jeho cieľom je viesť komunitu k znižovaniu uhlíkovej stopy prostredníctvom osvety a názorných ukážok ako znižovať odpad.

WISH má tiež interaktívne vedecké múzeum, v ktorom je každý vystavený kus vyrobený z odpadu, pričom sa informuje verejnosť o uhlíkovej stope tohto odpadu a predvádzajú názorné ukážky ako aj svojpomocné sady na znižovanie odpadu a opravu vecí, ako aj znižovanie spotreby/dopytu v súvislosti s novými výrobnými linkami.

„Vyzývame ľudí, aby sa zaviazali podporovať obehové hospodárstvo. Opraviť veci alebo ich využiť na iný účel, darovať ich, a najmä odolať nutkaniu nakupovať nové veci, keď je k dispozícii tak veľa vecí, ktoré už niekto pred nami rád využíval,“ dodala **Dr. Connally**.

Gratulujeme Emily a Cherwell Collective! EHSV je na vás veľmi hrdý a je veľmi rád, že mohol prispieť k vášmu fantastickému projektu!

PALKINNONSAAJIEN OMIN SANOIN

Zanecha? udržate?né dedi?stvo

Podľa iniciatívy „Starí rodičia za klímu“ osoby nad 55 rokov zohrávajú významnú úlohu v boji proti zmene klímy - ich víťazný projekt „Naše úspory pre ich budúcnosť“ nabáda starších ľudí, aby rozumne investovali svoje peniaze v prospech našej planéty a aby svojim vnúčatám zanechali lepšiu a udržateľnejšiu svet. „Starí rodičia“ v súčasnosti pracujú na ďalších zaujímavých projektoch, ktoré podporujú medzigeneračnú solidaritu a udržateľné investície.

EHSV info: Čo Vás motivovalo k začatiu Vášho projektu alebo iniciatívy?

Guy de Koninck: Uvedomenie si našej, čiže ľudí nad 55 rokov, zodpovednosti za klímu a tiež uvedomenie si sily našich kolektívnych finančných možností prispieť k prechodu na hospodárstvo šetrné voči klíme. Je ťažké zistiť, ako presne sa tento kapitál, t. j. naše úspory, používa, a pre nás ako zákazníkov je ťažké ovplyvniť to. Spoločnosť zároveň potrebuje kapitál, aby sa mohla formovať podľa udržateľnejších zásad. Tieto dva mechanizmy by sa mali lepšie skoordinať.

Ako bol Váš projekt prijatý? Dostali ste nejakú spätnú väzbu od ľudí, ktorým ste pomohli? (Môžete uviesť príklad?)

Kampaň, ktorú sme realizovali, mala dobrú podporu v tlači a združeníach seniorov, ako je NEOS, ktoré s nami zorganizovalo workshop a zaradilo publikáciu do časopisu svojich členov. Veľmi oceňované boli aj naše postrehy a intenzívne diskusie s finančným sektorom a ministrami.

Ako konkrétne použijete získané finančné prostriedky na ďalšiu pomoc komunite? Plánujete už nejaké nové projekty?

V súčasnosti pracujeme na príručke udržateľného investovania, medzigeneračnom workshope pre stredoškolské vzdelávanie a spolupráci s ďalšími mimovládnyimi organizáciami. Kampaň chceme ďalej rozvíjať formou prezentácií a workshopov pre združenia seniorov a školy, propagovať ich a podporovať ich v širšom meradle. Zvažujeme aj alternatívne formy šírenia, ako napríklad formou stolovej hry a francúzskej verzie kampane.

Čo by ste poradili iným organizáciám, aby dosahovali výsledky v podobných aktivitách a programoch?

Vytvoriť kompetentný a nadšený tím kampane a vykonať dostatočný výskum na podporu vášho posolstva. Uistiť sa, že odbornosť vášho tímu je uznávaná, ale komunikovať prostredníctvom všetkých moderných kanálov, aby ste oslovili čo najširšie publikum.

Ako optimisticky vnímate vyhliadky EÚ na dosiahnutie cieľov zelenej dohody?

Ide o historicky dôležitý príspevok k ekologickej transformácii. Najväčšou výzvou je plnenie cieľov v praxi. Ako starí rodičia by sme chceli prispieť k opatreniam v oblasti klímy.

Rozpálené mesto

Mestské štúdio Prostorož chcelo zistiť ako obyvatelia Ljubľany vnímali prehriatie svojho mesta a ako boli frustrovaní nečinnosťou príslušných mestských orgánov, a tak spustilo projekt *Hot Spots* a vyzvalo ľudí, aby na digitálnej mape identifikovali najhorúcejšie lokality mesta. Tento projekt vyvolal prekvapivo obrovskú odozvu u obyvateľov a médií s konkrétnymi návrhmi, ako by sa malo riešiť prehriatie v mestách. Zala Velkavrh zo štúdia sa s nami podelí o tajomstvo úspechu projektu, ako aj budúcich plánov štúdia.

EHSV info: Čo Vás motivovalo k začatiu Vášho projektu alebo iniciatívy?

Zala Velkavrh: Za našou iniciatívou bola spolovice frustrácia a spolovice zvedavosť. Napriek tomu, že mestská samospráva dobre poznala účinky zmeny klímy a mestských tepelných ostrovov, prijalo sa len málo opatrení. Na druhej strane sme chceli vedieť, či a ako obyvatelia Ljubľany vnímajú horúčavu v meste počas leta.

Ako bol Váš projekt prijatý? Dostali ste nejakú spätnú väzbu od ľudí, ktorým ste pomohli? (Môžete uviesť príklad?)

Vytvorili sme veľmi jednoduchú aplikáciu a čakali sme mierny záujem. Na naše prekvapenie obyvateľov Ljubľany, ako aj médiá, táto iniciatíva zaujala a pridali sa k nej. V priebehu necelých troch týždňov ľudia

pridali 700 hospotov (horúcich miest v meste).

Ako konkrétne plánuje použiť získané finančné prostriedky na ďalšiu pomoc komunite? Plánujete už nové projekty?

Investujeme ich späť do mesta Ľubl'ana. Jednou z oblastí, kde sú mestské tepelné ostrovy obzvlášť problematické, je univerzitné klinické centrum, najväčšie zdravotnícke centrum v krajine. Následkom pandémie COVID-19 plní odteraz verejný priestor okolo kliník novú úlohu – stal sa čakacím priestorom, priestorom, v ktorom pracovníci trávajú prestávky, a v čase, keď bol počet infekcií COVID-19 nižší ako v súčasnosti, to bol aj priestor, v ktorom sa pacienti stretávali so svojimi príbuznými. Chceme spolupracovať s mestom Ľubl'ana, zástupcami kliník, pacientmi a zdravotníkmi a pozdvihnúť aspoň niektoré mikropriestory, aby sa stali chladnejšími a lepšími.

Akú radu by ste dali inými organizáciám, aby dosiahli výsledky v činnostiach a programoch tohto druhu?

Namiesto rozhovorov o budúcnosti sme sa snažili pochopiť, ako ľudia vnímajú vplyvy zmeny klímy v súčasnosti. Používali sme hovorový jazyk a zamerali sme sa na každodenné (živé) skúsenosti chodcov, cyklistov a iných používateľov verejného priestoru, pričom reakcia bola veľmi dobrá. Zmena klímy už nie je abstraktnou hrozbou.

Nakoľko optimisticky vnímate pravdepodobnosť, že EÚ dosiahne ciele zelenej dohody?

Veľmi pesimisticky vzhľadom na vývoj súvisiaci so zelenou energiou v novom roku a vzhľadom na skutočnosť, že ani jedna z členských krajín EÚ nespĺnila ciele Parížskej dohody.

[Do hry vstupujú mimovládne organizácie](#)

Tri estónske mimovládne organizácie - Hnutie estónskych zelených, Estónsky fond na ochranu prírody a Nadácia centrum environmentálneho práva - unavené z tých istých výhovoriek sa rozhodli konať a otvoriť diskusiu s rôznymi aktérmi o spravodlivej transformácii v krajine, ktorá má jednu z najväčších uhlíkových stôp na svete. Ich komunikačný projekt je zameraný na severovýchod Estónska, kde roponosná bridlica ešte stále kraľuje v oblasti palív a v ktorom väčšina pracovných miest závisí od odvetvia jej ťažby, ktorá sa bude musieť postupne ukončiť. Bolo jasné, že to nebude jednoduchá diskusia, ale výsledky sú povzbudivé.

EHSV info: Čo Vás motivovalo spustiť Váš projekt alebo iniciatívu?

Madis Vasser: Estónske environmentálne hnutia už desaťročia žiadajú postupné ukončenie používania fosílnych palív, ale vždy sa stretli len s rovnakými výhovorkami: „Čo sa stane s pracovnými miestami? Čo bude s ekonomikou? Je to príliš ťažké. Kto má byť zodpovedný?“ atď. V roku 2018 sa preto naše tri mimovládne organizácie rozhodli spustiť spoločný projekt a začať so všetkými aktérmi zmysluplný dialóg o spravodlivej transformácii a v rámci nej upustiť od nášho hlavného fosílného zdroja palív, ktorým je roponosná bridlica.

Ako bol Váš projekt prijatý? Získali ste nejakú spätnú väzbu od ľudí, ktorým ste pomohli? Môžete uviesť nejaký príklad?

Jeho prijatie bolo skutočne dobré. Stretli sa zástupcovia všetkých zainteresovaných strán, aby o týchto otázkach diskutovali. Jeden zástupca obce z tohto regiónu ťažby roponosnej bridlice napríklad neskôr priznal, že očakával ďalšie zbytočné stretnutie s diskusiou o životnom prostredí, ale že podujatie malo nakoniec naozaj zmysel.

Počas projektu aj po jeho skončení sme boli v úzkom kontakte s miestnymi obyvateľmi, zástupcami priemyslu a vládnymi úradníkmi. Aj vďaka tomuto nadväzovaniu kontaktov bolo Estónsko jedným z prvých členských štátov, ktoré dokončili svoj plán spravodlivej transformácie územia určený pre Fond na spravodlivú transformáciu.

Ako chcete konkrétne použiť získané finančné prostriedky na ďalšiu pomoc komunitě? Plánujete už nové projekty?

Prostriedky použijeme na rozšírenie niektorých aktivít z pôvodného projektu, napríklad na koordináciu rozsiahlej siete mimovládnych organizácií, ktorá podporuje vzájomnú spoluprácu miestnych organizácií v problematike ochrany klímy.

Podpora sa použije aj na rozvoj nadväzujúcich projektov, ktoré sú teraz viac zamerané na miestnu úroveň.

Čo by ste poradili iným organizáciám, aby tiež dosiahli výsledky v činnostiach a programoch tohto druhu?

Ako bolo správne spomenuté na jednom zo školení v rámci iniciatívy na ochranu klímy EUKI, treba „vstúpiť do hry“ a „nebať sa konfliktov“. Znamená to nebať sa osloviť rôznych aktérov, pretože práve teraz môže byť ten čas, keď uvažujú rovnako ako Vy.

Zároveň však musíte pamätať na to, že niektorí z nich si zo začiatku nemusia navzájom dôverovať, alebo majú veľmi odlišné predstavy o výsledkoch spolupráce, takže sa na takéto konflikty musíte pripraviť a riešiť ich, a nie sa im vyhýbať.

Nakoľko optimisticky vnímate pravdepodobnosť, že EÚ dosiahne ciele zelenej dohody?

Myslím si, že vzhľadom na stav životného prostredia budeme ešte ambicióznejší než teraz a dosiahneme tieto ciele systematickejšími zmenami životného štýlu a modelov spotreby, keďže neexistuje iný možný spôsob, ako zmierniť najhoršie vplyvy ekologickej a klimateckej krízy.

Obojstranne výhodné riešenie z Rumunska

Pozoruhodný spôsob prepojenia dvoch z aktuálnych páľčivých tém - sociálna spravodlivosť a obehové hospodárstvo - je podstatou vynikajúceho projektu rumunskej mimovládnej organizácie Ateliér bez hraníc „educlick“, v rámci ktorého sa ľuďom zo zraniteľného prostredia ponúka zamestnanie v oblasti renovácie odpadu z elektrických a elektronických zariadení. Zrenovované zariadenie sa potom daruje školám v znevýhodnených oblastiach. Viac o seminári a o tom, čo cena EHSV znamená pre túto mimovládnu organizáciu, nám prezradí jej zástupca Costin Dragne.

EHSV info: Čo Vás viedlo k spusteniu tohto projektu?

Costin Dragne: educklick ako prvý workshop organizácie Ateliér bez hraníc vznikol v roku 2008 s cieľom zaoberať sa dvomi sociálnymi a environmentálnymi otázkami: nízke šance na získanie zamestnania u ľudí so zraniteľného prostredia a veľké množstvo odpadu z elektrických a elektronických zariadení, ktoré končí na skládkach bez toho, aby prešlo procesom recyklácie alebo opätovného použitia.

Program darcovstva počítačov, ktorý realizujeme spolu so školami v celej krajine, je priamou reakciou na tieto dva problémy: podporuje vzdelávanie v znevýhodnených oblastiach a zároveň propaguje koncepciu opätovného použitia ako proces, ktorý je šetrnejší voči životnému prostrediu a zanecháva nižšiu uhlíkovú stopu.

Ako bol Váš projekt prijatý? Dostali ste nejakú spätnú väzbu od ľudí, ktorým ste pomohli? (Môžete uviesť príklad?)

Školy, mimovládne organizácie a verejné inštitúcie, ktoré sa zapojili do našich projektov, reagovali na našu výzvu pozitívne. S ich pomocou sme v priebehu 13 rokov nášho pôsobenia vytvorili sieť partnerov v oblasti vzdelávania, prostredníctvom ktorej sme darovali 23 000 počítačov vyše 500 000 príjemcov. Mnohí z našich partnerov z oblasti vzdelávania, s ktorými spolupracujeme, nás upozornili na to, že potrebujú aj iné zariadenia, aby mohli držať krok s touto érou digitalizácie: kopírovacie stroje, videoprojektory, interaktívne tabule atď. Minulý rok sme preto začali diverzifikovať aktivity v rámci nášho workshopu, pričom sme sa pokúsili zaviesť nové druhy zariadení do procesu renovácie a darcovstva školám.

Ako konkrétne plánujete použiť získané finančné prostriedky na ďalšiu pomoc komunite? Plánujete už nové projekty?

Náš tím už pracuje na príprave nových projektov zameraných na 200 škôl v Rumunsku, ktoré v roku 2022 dostanú digitálne zariadenia zrenovované v rámci workshopu educklick. Získané finančné prostriedky budú použité na realizáciu týchto projektov, a to najmä na modernizáciu infraštruktúry renovačných workshopov (ochranné prostriedky, materiál na logistiku, nástroje atď.).

Čo by ste poradili iným organizáciám na to, aby dosiahli výsledky v oblasti takýchto aktivít alebo programov?

Domnievame sa, že tento obchodný model možno ľahko zopakovať v iných členských štátoch Európskej únie, a preto nabádame organizácie bez ohľadu na to, kde sídlia, aby vytvárali udržateľné partnerstvá so súkromnými a verejnými subjektmi.

Spolupráca s inštitúciami a podnikmi, ktoré chcú pozitívne prispieť k boju proti zmene klímy a digitalizácii vzdelávania opätovným využitím odpadu zo zariadení IT, predstavuje dôležitý krok smerom k úspešnej realizácii programov, ako je educklick.

Do akej miery ste optimista, pokiaľ ide o vyhliadky EÚ dosiahnuť ciele zelenej dohody?

Pozitívny environmentálny vplyv občianskej spoločnosti, ktorý sme videli u našich kolegov v iných krajinách, nás bezpochyby utvrdil v tom, že EÚ má šancu splniť ciele zelenej dohody.

Pokiaľ budeme aj ďalej propagovať skúsenosti iných subjektov v zelenom sektore a poučíme sa z nich, máme šancu urobiť z EÚ modelový priestor šetrný k životnému prostrediu.

Osobne si myslím, že tretie miesto v rámci udeľovania Ceny EHSV pre občiansku spoločnosť posilňuje naše želanie prispieť v nadchádzajúcich rokoch ešte viac k tomuto cieľu, najmä teraz, keď sme získali podporu a povzbudenie na európskej úrovni.

Posilnenie postavenia ľudí žijúcich v energetickej chudobe

S odhodlaním zmeniť skutočnosť, že ľudia žijúci v energetickej chudobe sa považujú za bezmocné obeť, začalo katalánske združenie „Inžinieri bez hraníc“ organizovať zhromaždenia s cieľom dať slovo tým, ktorí nemajú dostatočný prístup k energii alebo vode alebo majú ťažkosti s platením účtov. Predstaviiteľka združenia Mònica Guiteras nám vysvetlila, akým spôsobom zhromaždenia poskytujú týmto ľuďom priestor na dosah ruky, kde majú pocit istoty, a pomáhajú im uvedomiť si, že nie sú obeťami, ale sú skôr protagonistami a iniciátormi zmien v rámci energetickej transformácie.

EHSV info: Čo Vás viedlo k spusteniu Vášho projektu alebo iniciatívy?

Mònica Guiteras Blaya: Až doposiaľ sa k dôsledkom energetickej chudoby pristupovalo z hľadiska blahobytu, preto sa osoby zasiahnuté energetickou chudobou často označovali za obeť, alebo boli dokonca obviňované zo zlých spotrebiteľských návykov. Považovali sme za potrebné zaujať k tejto téme horizontálnejší prístup a umožniť rodinám v situácii energetickej chudoby, aby sa stali protagonistami a iniciátormi zmien v rámci súčasnej energetickej transformácie.

Ako bol Váš projekt prijatý? Dostali ste nejakú spätnú väzbu od ľudí, ktorým ste pomohli? (Môžete uviesť príklad?)

Účastníci pokladajú túto iniciatívu za veľmi užitočnú, pretože voči veľkým dodávateľským spoločnostiam sa často cítia bezmocní alebo sa im prístup administratívy zdá príliš byrokratický. Zhromaždenia zamerané na energetickú chudobu poskytujú týmto ľuďom priestor na dosah ruky, kde majú pocit istoty a kde nikto nikoho nesúdi a nikto nevie viac ako ostatní. Práve naopak, tento priestor umožňuje pochopiť skúsenosti každého jednotlivca v snahe pomôcť im lepšie žiť, byť lepšie informovaní a aktívne sa zapájať do života spoločnosti.

Ako chcete použiť získané finančné prostriedky, aby ste ešte viac pomohli komunite? Plánujete už nejaké nové projekty?

Cena, ktorú sme získali, nám veľmi pomôže zviditeľniť náš projekt. Stále sa nám nedarí osloviť mnohých ľudí žijúcich na okraji spoločnosti, ktorí ani nevedia, že takéto zhromaždenia existujú. Vďaka tejto cene budeme môcť cieľové skupiny osloviť inovatívnymi a zmysluplnými spôsobmi. Počas pandémie sme museli zmeniť svoj spôsob práce a organizovať zhromaždenia čiastočne s osobnou účasťou a čiastočne na diaľku. Po získaní tohto uznania a finančných prostriedkov sme si stanovili za jeden z hlavných cieľov, že sa zameriame na inováciu, šírenie informácií a komunikáciu v snahe spojiť väčšiu a rozmanitejšiu skupinu ľudí.

Čo by ste poradili iným organizáciám, aby dosiahli výsledky v podobných aktivitách a programoch?

Nám sa osvedčilo rozvíjať úzke kontakty s miestnymi organizáciami mimo zvyčajných sektorov, v ktorých naša organizácia pôsobí. Sme síce environmentálna mimovládna organizácia, ale v súvislosti s týmto projektom sme nadviazali dôležité miestne partnerstvá s organizáciami, ktoré sa zasadujú za dôstojné bývanie, aj so susedskými združeniami.

Ako optimisticky vidíte vyhliadky EÚ dosiahnuť ciele zelenej dohody?

Kľúčom k dosiahnutiu týchto cieľov musí byť sociálna spravodlivosť. Len tá nám zabezpečí, že transformácia, ktorá nás čaká, bude nielen ekologická, ale aj spravodlivá. Ako spoločnosť musíme vyvinúť veľké úsilie na to, aby sme ovplyvnili vlády a verejnú správu na rôznych úrovniach, a zabezpečili, že pri dosahovaní cieľov bude zaistená sociálna ochrana, ako aj účasť občanov a posilnenie ich postavenia.

Redakčná rada

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Daniela Marangoni (dm)

Do tohto čísla prispeli

Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Laura Lui (ll)
Agata Berdys (ab)
Kersten Thomas (tk)

Celková koordinácia

Agata Berdys (ab)
Katerina Serifi (ks)

Technical support
Bernhard Knoblach (bk)

Adresa

Európsky hospodársky a sociálny výbor
Budova Jacques Delors, 99 Rue Belliard, 1040
Brusel, Belgicko
Tel.: (+32 2) 5469476
E-mail: eescinfo@eesc.europa.eu

EHSV info vychádza deväťkrát do roka pri príležitosti plenárneho zasadnutia výboru. EHSV info je k dispozícii v 23 jazykoch.

EHSV info nie je oficiálny vestník prác výboru, tieto sú oficiálne uverejňované v Úradnom vestníku Európskej únie a iných publikáciách výboru.

Reprodukcia je dovoljena z navedbo vira (EESO info) in pod pogojem, da se povezava pošlje uredniku.

02/2022